

Stanovisko Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru na tému „Oznámenie Komisie Rade, Európskemu parlamentu, Európskemu hospodárskemu a sociálnemu výboru a Výboru regiónov – Zlepšenie mechanizmu Spoločenstva v oblasti civilnej ochrany“

KOM(2005) 137, konečné znenie

(2006/C 65/08)

Európska komisia sa 3. júna 2005 rozhodla podľa článku 262 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva prekonzultovať s Európskym hospodárskym a sociálnym výborom stanovisko k danej téme.

Odborná sekcia pre poľnohospodárstvo, rozvoj vidieka a životné prostredie poverená vypracovaním návrhu stanoviska výboru v danej veci prijala svoje stanovisko 9. novembra 2005. Spravodajkyňou bola pani SÁNCHEZ MIGUEL.

Výbor prijal na svojom 422. plenárnom zasadnutí 14. a 15. decembra 2005 (schôdza zo 14. decembra 2005) 133 hlasmi za, 1 hlasom proti, nasledujúce stanovisko:

1. Úvod

1.1 Na zvrchovanom území Európskej únie tak, ako inde na svete stále častejšie dochádza ku katastrofám. Časť týchto katastrof má prirodzené príčiny, napríklad záplavy, zemetrasenia, požiare, obdobia sucha, hurikány atď., iné sú následkom teroristických útokov, ktoré naháňajú strach nevinným ľuďom. Niektorí môžu zastávať názor, že v oboch prípadoch je príčinou viac či menej ľudské konanie, aj keď škody nemožno rovnakou mierou pripisovať úmyselnému konaniu. EÚ sa s ohľadom na klimatické zmeny zaviazala uplatňovať preventívne opatrenia, a to nielen na základe záväzkov prijatých v Kjótskom protokole, ale aj na základe množstva ustanovení, ktoré ovplyvňujú na opatrenia na ochranu pôdy, vody a ovzdušia. Z týchto snáh je možné odvodiť preventívne opatrenia, ktoré môžu slúžiť na udržanie resp. obnovenie stavu územia Európskej únie, našich morí a nášho ovzdušia a súčasne prispieť k tomu, že sa tieto snahy vo všeobecnosti celosvetovo presadia. Okrem toho sa v súvislosti s bojom proti terorizmu⁽¹⁾ vytvorilo množstvo koordinačných nástrojov v oblasti polície a justície, ktoré by mohli prispieť k zlepšeniu spolupráce medzi členskými štátmi.

1.2 EÚ však aj tak musela vytvoriť na území EÚ spoločný systém poskytovania pomoci pre prípad katastrof akéhokoľvek druhu. Nejde tu o nič iné, ako o civilnú ochranu, ktorá podporuje a uľahčuje mobilizáciu životne dôležitej pomoci vzhľadom na pokrytie bezprostrednej potreby v oblastiach postihnutých katastrofou, pričom sa táto pomoc vzťahuje aj na územia mimo Únie. Cieľom návrhu Komisie je zlepšenie mechanizmu Spoločenstva v oblasti civilnej ochrany⁽²⁾ vytvoreného v roku 2001, ako aj doplnenie akčného programu civilnej ochrany⁽³⁾ návrhom nariadenia Rady na vytvorenie nástroja krízovej reakcie a pripravenosti na katastrofy⁽⁴⁾.

1.3 Okrem toho je potrebné vymedziť, čo sa rozumie pod pojmom civilná ochrana, pretože sa tento pojem často prelína

s pojmom humanitárnej pomoci. Keďže obidve formy pomoci slúžia na ten istý účel, teda „na záchranu ľudských životov a zmiernenie účinkov katastrofy počas prvých dní“, oznámenie Komisie obidva pojmy obsahovo od seba presne oddeľuje. Tak sa zdôrazňujú rozdiely: po prvé pomoc v rámci civilnej ochrany je možné použiť nielen na zmiernenie dopadov katastrof na ľudí, ale aj na zmiernenie jej účinkov na životné prostredie; po druhé prostriedky a tímy ako pomoc v rámci civilnej ochrany poskytujú členské štáty a nie humanitárne či mimovládne organizácie; po tretie poskytnutie pomoci pri katastrofe je možné v rámci EÚ i mimo nej, aj keď sa pri zásahoch v tretích krajinách uplatňujú rôzne postupy⁽⁵⁾.

1.4 Osobitný účel postupu spočíva v tom, aby sa opatrenia urobili na úrovni Spoločenstva a vždy na požiadanie členského štátu, v ktorom ku katastrofe došlo. Treba však poznamenať, že oblasť úloh zahŕňa aj medzinárodnú úroveň, a to v koordinácii s inými medzinárodnými pôsobiacimi organizáciami – predovšetkým s Úradom OSN pre koordináciu humanitárnych záležitostí (OCHA), s ktorým existujú niektoré spoločné operatívne postupy – ako a v nadväznosti na činnosť Červeného kríža a miestnych mimovládnych organizácií.

1.5 Na základe postoja Únie k živelným pohromám, ktoré žiaľ zatiaľ neprestávajú, navrhla Rada pre všeobecné záležitosti a zahraničné vzťahy na svojom mimoriadnom zasadnutí 7. januára 2005 zlepšiť mechanizmus Spoločenstva a vybudovať systém rýchlej reakcie v oblasti pomoci pri katastrofách. O niekoľko dní neskôr, 13. januára 2005, schválil Európsky parlament „Uznesenie Európskeho parlamentu k nedávnej katastrofe tsunami v Indickom oceáne“, v ktorom vyzýva k tomu, aby boli vytvorené personálne a materiálne zdroje, ako aj školiace kapacity, ktoré by sa dali využiť v prípadoch katastrof akéhokoľvek druhu.

(1) Nasledujúce nástroje predložila Komisia (KOM(2005) 124, konečné znenie, 6.4.2005): „Oznámenie Komisie, ktorým sa stanovuje rámcový program ‚Bezpečnosť a ochrana slobôd‘ na obdobie rokov 2007-2013“; návrh rozhodnutia Rady, ktorým sa stanovuje osobitný program „Predchádzanie terorizmu, pripravenosť naň a manažment jeho následkov“ na obdobie rokov 2007-2013; návrh rozhodnutia Rady, ktorým sa stanovuje osobitný program „Predchádzanie trestnej činnosti a boj proti nej“ na obdobie rokov 2007-2013 (SEK(2005) 436).

(2) Rozhodnutie Rady 2001/792/ES, Euratom.

(3) Rozhodnutie Rady 1999/847/ES z 9. decembra 1999.

(4) KOM(2005) 113, konečné znenie / 2005/0052 (CNS) zo 6.4.2005.

(5) Článok 6 rozhodnutia 2001/792/ES, Euratom.

1.6 Súčasný regulačný rámec pre jednanie v oblasti civilnej ochrany tvoria oba spomenuté nástroje, mechanizmus Spoločenstva v oblasti civilnej ochrany a akčný program civilnej ochrany. Prvé je predmetom oznámenia Komisie, ku ktorému Európsky hospodársky a sociálny výbor (EHSV) vypracoval toto stanovisko. Riadiacou centrálou mechanizmu Spoločenstva je nepretržite obsadené Monitorovacie a informačné centrum (MIC) pri Európskej komisii. Postup je podporovaný databázou údajov o zdrojoch, ktoré sú v jednotlivých členských štátoch k dispozícii v prípade katastrofy, ako aj informáciami z vojenskej databázy.

2. Hlavný obsah dokumentu Komisie

2.1 **Zlepšenie mechanizmu Spoločenstva v oblasti civilnej ochrany.** Nedávne udalosti ozrejmili, že je potrebné zlepšenie mechanizmu v oblasti civilnej ochrany, ako aj lepšia koordinácia medzi členskými štátmi a ostatnými orgánmi zúčastnenými na pomoci v prípade katastrofy. Komisia navrhuje vzhľadom na také zlepšenie štyri opatrenia:

2.1.1 **Lepšia pripravenosť** školením záchranných tímov, ako aj realizáciou prípravných cvičení, ktoré v prvom rade majú slúžiť na ocenenie v súčasnosti disponibilných zdrojov v oblasti civilnej ochrany; po druhé zostavenie modulového konceptu, v rámci ktorého majú byť menované rýchlo použiteľné moduly, ako aj nakoniec realizácia školiacich kurzov a spoločných cvičení, ktoré majú prispieť k posilneniu interoperability a k rozvoju spoločnej zásahovej kultúry.

2.1.2 **Analýza a posudzovanie potreby** systému včasného varovania, ktorý využíva kapacity Monitorovacieho a informačného centra a koncentruje všetky informácie, takže centrum môže byť aktívne pri koordinácii s ostatnými orgánmi, predovšetkým so Spojenými národmi. Posilnením stanovenia potreby na mieste môže byť určená špecifická potreba pre každý jednotlivý prípad katastrofy, čo umožňuje efektívnu pomoc. Navrhuje sa rozšíriť okruh osôb, z ktorého sa skladá MIC, a prepracovať metódy a kritériá hodnotenia.

2.1.3 **Zlepšená koordinácia.** To je jedna z oblastí, v ktorých sa predkladajú obzvlášť rozsiahle návrhy na zlepšenie. Jedná sa o to, aby boli príspevky členských štátov lepšie koordinované, aby mohla byť dosiahnutá koordinovaná európska pomoc v prípade katastrofy, ako aj lepšie doplnenie a koordinácia so Spojenými národmi, s ďalšími organizáciami pôsobiacimi v oblasti humanitárnej pomoci, ako aj s vojenskými miestami. Táto koordinácia má zvýšiť operatívnu plánovaciu kapacitu na mieste, vrátane rôznych pracovísk Komisie.

2.1.4 **Zlepšená pomoc občanom EÚ.** Ako ukázali skúsenosti s katastrofou tsunami, ochrana občanov EÚ môže byť dosiahnutá spoluprácou medzi miestami civilnej ochrany a konzulárnymi úradmi príslušných krajín. Preto musí byť prehĺbená spolupráca medzi členskými štátmi EÚ a krajinami, ktoré katastrofa postihla.

2.2 Komisiou navrhované opatrenia na zlepšenie musia byť sprevádzané vybudovaním zdrojov civilnej ochrany. Preto Rada požiadala o predloženie návrhov na posilnenie súčasných zdrojov. V akčnom pláne EÚ z 31. januára 2005 boli už spomenuté najdôležitejšie aspekty, ktorými je potrebné sa zaoberať.

2.2.1 Najprv je navrhované **zlúčenie zdrojov civilnej ochrany.** S ohľadom na efektívnejšie konanie má takéto zlúčenie umožniť podniknúť opatrenia na európskej úrovni, pokiaľ národné prostriedky pomoci a schopnosti na pokrytie potreby nestačia.

2.2.2 Posilnenie analytických kapacít MIC predpokladá **aktívnejší koncept** pre centrum, hlavne s ohľadom na úlohu školenia tretích štátov. To si vyžaduje bezproblémové fungujúce vzťahy, ktoré umožňujú flexibilné využitie disponibilných zdrojov na základe žiadosti o pomoc príslušnej krajiny.

2.2.3 **Pohotovostné tímy** plnia dôležitú funkciu v súvislosti so zásahmi pri závažných katastrofách a vždy vtedy, keď ich využíva iný členský štát alebo tretí štát. Preto je dôležité, aby bol zavedený systém navrhovaný v oznámení Komisie, keďže umožňuje v každej krajine udržať v neustálej pohotovosti pre zásah v rámci civilnej ochrany v Európe alebo v tretích štátoch určité kľúčové moduly.

2.2.4 **Posilnenie logistickej základne,** ako aj pripravenosť dostatočných zdrojov, aby mohlo kontrolné centrum rýchlo a efektívne jednať. Financovanie nákladov na prenájom zásahového vybavenia je dotované z európskych prostriedkov⁽⁶⁾. Pre zásahy v tretích štátoch sa musí overiť, či v tejto oblasti existujú synergie so Spojenými národmi.

2.2.5 Nakoniec je aj **medzinárodná koordinácia** kľúčovým prvkom pre rýchlu reakciu v prípadoch katastrofy. Pre mechanizmus Spoločenstva sú k dispozícii zdroje, ktoré umožňujú v koordinácii s kapacitami iných organizácií lepšiu reakciu. Pritom musia byť zohľadnené tak orgány OSN, ako aj rôzne organizácie, ktoré poskytujú humanitárnu pomoc.

3. Všeobecné pripomienky

3.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor víta obsah návrhu na zlepšenie mechanizmu Spoločenstva v oblasti civilnej ochrany, vzhľadom na nevyhnutnosť vybudovať a zlepšiť všetky disponibilné zdroje na jednanie pre prípady katastrofy tak v rámci EÚ, ako aj mimo jej územia. Skúsenosti posledných rokov ukázali, že spôsob fungovania civilnej ochrany na úrovni Spoločenstva potrebuje zlepšenie v mnohých ohľadoch. V tejto súvislosti je EHSV toho názoru, že je potrebných niekoľko predbežných poznámok, aby mohli byť navrhované opatrenia na zlepšenie mechanizmu Spoločenstva efektívne realizované.

⁽⁶⁾ Už spomenutý návrh nariadenia Rady zo 6.4.2005.

3.2 Najskôr musia byť vybudované reakčné kapacity EÚ na základe národných systémov civilnej ochrany, a to vzhľadom na viaceré aspekty:

3.2.1 Teritoriálne informačné a komunikačné systémy

3.2.1.1 Bolo by vhodné ďalej rozširovať CECIS systém (7) tým, že sa prejde na satelitným prepojením podporovanú, bezpečnú štruktúru s prenosom obrazu, hlasu a údajov, ktorá by mala byť spojená prostredníctvom MIC (8) so štruktúrami alebo centrami s osobitnými odbornými znalosťami, aby tak mohli byť k dispozícii údaje, experti a modely prispôbené okolnostiam špecifického núdzového prípadu (napr. predvídateľné následky). Niektoré jednoduché príklady pre aktualizované kartografovanie tretích krajín, aktuálne hodnotenie škôd, príp. novú úpravu kartografie po katastrofe (napr. zemetrasení alebo záplavách), ktorá môže vyradiť z funkcie sieť infraštruktúr pre prístup pomoci, ukazuje Európska vesmírna agentúra a Spoločné výskumné centrum. Opísaná sieť by sa mala opierať o kontaktné miesta v jednotlivých členských štátoch, ktoré by tak mohli prispieť k odstráneniu núdzového stavu.

3.2.1.2 Tok informácií medzi jednotkami pomoci EÚ a MIC musí byť konštantný, bezpečný a bezporuchový.

- Komunikácia s oblasťami postihnutými pohromou je väčšinou nedostatočná, nech je to preto, že zodpovedajúca infraštruktúra – konvenčné alebo mobilné rádiové siete – bola zničená alebo preto, že bola preťažená,
- okrem toho nemožno vylúčiť, že sa zapoja vlády, ktoré majú v úmysle sledovať informácie, ktoré sa o katastrofe na ich národnom zvrchovanom území dostanú von, a ktoré tiež kontrolujú pohyby jednotiek pomoci.

3.2.1.3 Riešenie týchto problémov je jasné a spočíva vo využití satelitnej komunikácie. Skúsenosť ukázala, že

- satelitné spojenia sú relatívne rezistentné voči zničeniu životného prostredia (kufor a nezávislé kapacity na výrobu elektrickej energie postačujú na to, aby sa dalo vyslať),
- satelitná komunikácia je bezpečná voči informačnej kontrole a prenasledovaniu tretími stranami.

3.2.1.4 Pri komunikácii cez satelit je však kapacita prenosu údajov obmedzená a v určitých prípadoch je sieť zaťažená iným využitím alebo inými užívateľmi (o. i. komunikačnými médiami). Preto má zmysel zaistiť trvalo na vlastné účely niektoré satelitné vysielacie frekvencie, aby bola umožnená komunikácia k spokojnosti medzi príslušnou (príslušnými) oblasťou (oblasťami) a MIC, ako aj medzi rôznymi zásahovými oblasťami.

3.2.1.5 Vzhľadom na oblasť, ktorá má byť pokrytá, by sa spočiatku mohlo vychádzať z predpokladu, že obmedzenie na menšiu geografickú oblasť (EÚ a bližšie okolie) bude postačujúce. Naproti tomu by však mali existovať snahy o celosvetové sieťové pokrytie, pretože nedávna katastrofa tsunami jasne ukazuje, že takéto obmedzujúce riešenie v konečnom dôsledku nestačí. Musela by byť zabezpečená nielen komunikácia s MIC, ale aj medzi tak vzdialenými oblasťami zásahov ako Maledívy, Srí Lanka, Thajsko a Indonézia.

(7) Komunikačný systém mechanizmu.

(8) Monitorovacie a informačné centrum mechanizmu.

3.2.1.6 Z týchto dôvodov sa EÚ musí na zabezpečenie efektívnej komunikácie vybaviť vlastným (t. j. exkluzívne použiteľným), bezpečným (bezporuchovým), spoľahlivým satelitným prenosovým systémom s celosvetovým sieťovým pokrytím. Tento systém by mal umožniť prenos hlasu a údajov (fax, písomný styk a obrázky s vysokým rozlíšením), ako aj usporiadanie videokonferencií.

3.2.1.7 Spoločné výskumné centrum, Európska vesmírna agentúra a Komisia (GR pre informačnú spoločnosť) majú k dispozícii dostačujúce kapacity, aby zohľadnili potrebu, ktorú zistil príslušný administratívny výbor pre akčný program a mechanizmus. Tento administratívny výbor je podriadený generálnemu riaditeľstvu zodpovednému za civilnú ochranu (GR pre životné prostredie).

3.2.2 Minimálne požiadavky na prostriedky konania

3.2.2.1 Zásah jednotiek pomoci:

- Zásahové jednotky sú členskými štátmi vybavené adekvátnymi systémami pre komunikáciu na mieste, ako aj prostriedkami, ktoré im umožňujú dostatočnú autonómiu.

— Koordináciu týchto jednotiek vykonáva koordinátor Európskej únie, ktorý preberá o. i. tieto úlohy: koordinácia rôznych jednotiek pomoci vyslaných členskými štátmi, kontakt a výmena informácií s úradmi príslušnej krajiny, koordinácia s Úradom OSN pre koordináciu humanitárnych záležitostí (OCHA), atď.

— Únia zatiaľ ešte nevybavila koordinátora zodpovedajúcimi prostriedkami; disponuje iba komunikačnými prístrojmi. EÚ sa bude musieť primerane vybaviť zásahovými prostriedkami a vybavením na uľahčenie práce koordinátora a jeho podporného tímu, od komunikačných prístrojov až po polné stany. Tieto zdroje sú nevyhnutné tak pre koordináciu s inými jednotkami pomoci a úradmi príslušnej krajiny, ako aj na zabezpečenie efektívnej práce koordinátora za niekedy ťažkých okolností.

— Ďalej majú tieto zásahové prostriedky a vybavenie, ktoré majú byť zreteľne označené logom EÚ, slúžiť k tomu, aby bola jasne zdôraznená prítomnosť EÚ a jej podpora pre dotknuté obyvateľstvo. Tým sa v rámci EÚ sprostredkuje posolstvo interregionálnej solidarity a mimo Únie sa potvrdí postavenie EÚ vo svete.

3.2.2.2 Pri podpore členských štátov v núdzových prípadoch

- V určitých prípadoch nie sú členské štáty schopné poskytnúť potrebnú pomoc. Dôvodom môže byť jednak to, že tie štáty, ktoré disponujú potrebnými zásahovými prostriedkami a vybavením, tieto sami potrebujú, aby mohli reagovať na predvídateľný núdzový prípad alebo súčasný výnimočný stav. Za druhé sa môžu vyžadovať zásahové prostriedky, ktoré sa používajú iba v určitých výnimočných prípadoch, takže ich obstaranie nie je oprávnené.

- Lesné požiare sú typickým príkladom pre prvý prípad, pretože štáty, ktoré disponujú vhodnými lietadlami, sa v rovnakom čase nachádzajú v tej istej situácii. Spravidla je na základe situácie ohrozenia na vlastnom zvrchovanom území háklivé zadať kapacity inej krajine. Solidarita medzi stredomorskými krajinami EÚ je veľmi veľká a vo veľmi závažných prípadoch sa zásahové prostriedky normálne včas premiestňujú z jednej oblasti do druhej.
- Ťažké záplavy, pri ktorých sú potrebné vysoko výkonné čerpadlá, sú príkladom pre druhý prípad, pretože takéto čerpadlá nepatria vo všeobecnosti k štandardnému vybaveniu zásahových síl vo väčšine členských štátov Únie.
- V iných situáciách v súvislosti s novými formami terorizmu musia byť vyžadované takisto zásahové prostriedky a vybavenie, ktoré umožňujú reagovať v určitých prípadoch, ktoré síce majú charakter výnimky, avšak predstavujú trvale veľké potenciálne nebezpečenstvo.
- Z týchto dôvodov by mala byť Únia v budúcnosti schopná zabezpečiť si buď vlastným obstaraním alebo cestou zmluvných dohôd zásahové prostriedky a vybavenie, s ktorými môže podporovať reakčné kapacity členských štátov.

3.2.3 Vytvorenie centrálnej operačnej základne

3.2.3.1 Súčasný štruktúry mechanizmu sa zakladajú na pripravenosti určitých zásahových družstiev, ako aj hodnotiacich zdrojov a tímov v rámci celej Únie. To sa hodnotí v porovnaní s minulými deficitmi ako pokrok, čo však neznamená, že súčasné riešenie je úplne uspokojujúce.

3.2.3.2 Geografické rozširovanie Únie a rozličné nebezpečenstvá, ktorým musí čeliť, otvárajú v rámci mechanizmu možnosť zväziť zriadenie podporných štruktúr na regionálnej úrovni. Pomocou týchto štruktúr by mohli byť umiestnené určité zásahové sily a prostriedky už vopred a tým by boli rýchlejšie použiteľné a lepšie prispôbené na špecifické nebezpečenstvá pre regióny v rámci Únie.

3.2.3.3 Tieto zásahové prostriedky by mohli byť k dispozícii sezónne (napr. lietadlá v boji proti lesným požiarom) alebo neustále.

3.2.3.4 Iným možným zlepšením by bolo zhromaždenie celkových zdrojov pomoci v rámci susediacich krajín, ktoré by mali dispozíciou kapacity pre všetky krajiny príslušnej oblasti. Tak by sa mohlo zväziť, aby Únia podporovala obstaranie zdrojov, ktoré spoločne využívajú krajiny strednej veľkosti alebo štáty, ktoré sú vystavené spoločnému nebezpečenstvu (záplavy v určitom povodí, zemetrasenia atď.).

3.2.4 Zriadenie centrálnych, nepretržite pripravených technických podporných štruktúr

3.2.4.1 V súčasnosti je MIC, tak ako aj tiesňové centrály väčšiny členských štátov síce nepretržite obsadené, avšak

chýbajú dostatočné personálne a technické zdroje. Komisia sa musí zasadiť o to, aby sa to zmenilo.

3.2.4.2 Postup, ktoré v súčasnosti sleduje Komisia, sa však obmedzuje na obstaranie určitých zdrojov adekvátne príslušnému prípadu núdze. Natíska sa otázka, či je tento koncept dostatočne ambiciózný, aby bol primeraný situácii.

3.2.4.3 Je isté, že MIC nie je podľa definície ani rozhodovacím centrom, ani centrom pre koordináciu zásahov v prípade núdze. Keď sa však poskytuje podpora pri určitých rozhodnutiach alebo pri plánovaní zásahov, je nevyhnutné zabrániť improvizáciám a uplatniť stanovený mechanizmus jednania, ktorý sa okrem toho líši podľa okolností príslušného prípadu núdze. Pri potope sa nerobia tie isté opatrenia ako pri zosuve pôdy, zemetrasení alebo pri výbuchu sopky. Tiež sa používajú vždy rozdielne zásahové prostriedky.

3.2.4.4 Preto musí MIC v prípade núdze disponovať nielen maximálne spoľahlivými údajmi, aby Komisia mohla vytvoriť kontakty na špecializované orgány v rámci a mimo Únie, ale aj vopred stanovenými plánmi pomoci, prostredníctvom ktorých sa usiluje podľa druhu a závažnosti prípadu núdze, ako aj podľa príslušnej krajiny o efektívnu a rýchlu reakciu. Nepochybne by tu museli byť zapojené použiteľné moduly, ktoré sú k dispozícii v každej jednotlivéj krajine.

3.2.4.5 Mala by byť zvolená koncepcia, ktorá sa zaoberá aj otázkou, či by mohlo MIC dodatočne prevziať k svojej funkcii pozorovacieho a informačného centra aj úlohy ohľadom koordinácie národných miest, špecializovaných organizácií v oblasti humanitárnej pomoci a obzvlášť dobrovoľníkov, ktorí poskytujú podporu v prípadoch katastrofy. Úlohu koordinácie musia prevziať miesta, ktoré disponujú všetkými relevantnými informáciami a prostriedkami potrebnými pre koordináciu.

3.2.5 Školenie zásahových síl

3.2.5.1 Zásahové sily vybrané vopred členskými štátmi vedú bez pochyb, ako majú jednáť v prípade núdze. V súčasnosti prebiehajúci školiaci program prináša dobré výsledky v oblasti schopnosti spoločného jednania. Musí byť zrealizovaných viac kurzov a tieto kurzy by sa mali uskutočniť podľa možnosti aj v iných jazykoch ako angličtina, pretože je možné, že aj opatrenia sa budú uskutočňovať v krajinách, ktoré sú kultúrne bližšie iným jazykom, ako napr. francúzštine alebo španielčine.

3.2.5.2 Vopred zostavené plány pomoci by mali byť po ich stanovení oznámené všetkým zásahovým tímom. Na tento účel by mali byť zahrnuté do školiacich programov.

3.2.5.3 Treba zväziť možnosť využiť nové metódy dialkoveho štúdia na realizáciu týchto nových kurzov.

4. Konkrétne pripomienky

4.1 Návrh možno bezpochyby hodnotiť pozitívne, aj keď sú ešte možné zlepšenia. Pritom by malo byť zohľadnené, že sa pri mechanizme zásadne jedná o nástroj na využitie v rámci EÚ, a že teda je teraz jedným z nástrojov (ak nie najdôležitejším nástrojom vôbec) interregionálnej solidarity v EÚ.

4.2 Preto by sa Únia nemala báť použiť akékoľvek prostriedky, aby zabezpečila čo najrýchlejšiu a efektívnu reakciu na rôzne núdzové situácie. Základom tohto sú vopred stanovené mechanizmy jednania, príp. plány pomoci, ktoré musia byť preverené v simulačných scenároch a prispôbené adekvátne skúsenostiam, ktoré boli získané na základe týchto simulácií alebo skutočných zásahov.

4.3 V rámci týchto plánov musia byť k dispozícii komunikačné prostriedky, aktuálne mapy a primerané zdroje pre uspokojivú koordináciu. Únia musí vedieť disponovať týmito zásahovými prostriedkami. Európske zásahové plány majú platiť na medzinárodnej úrovni ako vzor a podporovať obraz Únie na svetovej scéne, ako aj jej medzinárodný vplyv.

4.4 Ďalej musia byť hodnotiace tímy a koordinátori Únie konzultovaní v otázke obnovy príslušnej oblasti, ako aj možných predchádzajúcich plánov jednania.

4.5 Európsky hospodársky a sociálny výbor je toho názoru, že všetky opatrenia uskutočňované v rámci mechanizmu Spoločenstva musia mať k dispozícii dostatočné rozpočtové prostriedky, aby boli k dispozícii nielen dostatočné technické štruktúry podpory, ale aj vlastné zásahové prostriedky, ktoré umožňujú EÚ lepšie jednanie a prispievajú k tomu, že jej nasadenie, hlavne pri pohromách mimo oblasti Únie, bude intenzívnejšie vnímané. V otázke vlastných prostriedkov je potrebné sa zamerať najmä na oblasť dopravy; vytvorením špeciálnych dostupných prepravných kapacít je možné zabezpečiť rýchlejšie jednanie na zmiernenie následkov katastrof.

4.6 Pri zásahoch v tretích štátoch musia byť opatrenia vykonané v rámci mechanizmu považované za pevnú súčasť zahraničnej politiky EÚ a musí im byť pripísaný význam, ktorý im patrí ako znak bezprostrednej solidarity Únie s katastrofami postihnutých krajín.

5. Závery

5.1 Európsky hospodársky a sociálny výbor víta obsah oznámenia „Zlepšenie mechanizmu Spoločenstva v oblasti civilnej ochrany“. Je však toho názoru, že dokument Komisie môže byť v niektorých konkrétnych aspektoch zlepšený a poukazuje obzvlášť na to, že niektoré poznámky výboru vyplývajú z hodnotení zástupcov organizovanej občianskej spoločnosti, ktorí sú príslušníkmi EHSV.

5.2 Ako východiskový bod a vzhľadom na nevyhnutnosť dať presadeniu navrhovaných opatrení záväzný charakter by sme mali vychádzať z adekvátneho právneho nástroja. Výbor sa domnieva, že nariadenie⁽⁹⁾ by bolo takýmto vhodným prostriedkom, keďže by prispelo k harmonizácii a bolo záväzné všetky členské štáty EÚ.

5.3 Ďalším aspektom, ktorý musí byť zdôraznený, je primerané vybavenie prostriedkami pre mechanizmus. Musia byť pridelené dostačujúce prostriedky na krytie nákladov pre zvýšenie personálu a obstaranie vlastných zásahových prostriedkov. Aj keď sa oznámenie špeciálne nezaobráva finančnou podporou patriacou členským štátom, mali by byť v novom návrhu nariadenia k zriadeniu Fondu solidarity Európskej únie⁽¹⁰⁾ zohľadnené všetky prírodné katastrofy, vrátane katastrof spôsobených suchom.

5.4 Vzhľadom na návrhy EHSV na zlepšenie mechanizmu, ktoré našli svoje uplatnenie v poznámkach tohto stanoviska, treba obzvlášť zdôrazniť tieto body:

- vybudovanie systému satelitnej komunikácie,
- príprava vlastných jednotiek pomoci pre mechanizmus,
- označenie zásahových síl a jednotiek pomoci ako príslušných EÚ hlavne pri zásahoch mimo územia Únie,
- regionalizácia operačnej základne a koordinácia medzi jednotlivými zásahovými centrami,
- technické školenie jednotiek pomoci so zohľadnením jazykovej problematiky.

5.5 Ako orgán zastupujúci občiansku spoločnosť by EHSV chcel vyjadriť svoju podporu činnosti dobrovoľných pomocníkov, ktorí zasahujú pri katastrofách. Ich neplatená práca, vykonávaná často počas dlhšieho obdobia je nielen znakom solidarity, ale aj nevyhnutnosťou, pokiaľ ide o aktívne konanie na odstraňovanie a zmierňovanie škôd na zdraví a majetku v oblastiach postihnutých katastrofou.

V Bruseli 14. decembra 2005.

Predsedníčka

Európskeho hospodárskeho a sociálneho výboru

Anne-Marie SIGMUND

⁽⁹⁾ Bol napríklad predložený návrh nariadenia Rady, ktorým sa ustanovuje nástroj rýchlej reakcie a pripravenosti na závažné núdzové situácie (KOM(2005) 113, konečné znenie zo 6.4.2005).

⁽¹⁰⁾ Dokument Komisie (KOM(2005) 108, konečné znenie) bol prijatý 6. apríla 2005.